

КИР БУЛИЧОВ

ПОДЕЛИ С МЕН

Превод от руски: Нина Ракева, 1981

chitanka.info

Иска ми се да се върна там. Ала никога не бих могъл да го сторя. И, изглежда, докато съм жив, ще ме мъчи завист...

Но тогава не подозирах нищо. Щракнаха и забръмчаха вратите на асансьора. Слязох по полегатия пандус на разноцветните плочки на космодрума и се спрях, като мислено се стараех да позная в тълпата на посрещачите този, който щеше да ме придружава — бяха предупредени за моето пристигане.

Човекът, който се приближи до мен, беше висок и сух. Имаше дълги, зеленикави от постоянното боравене с херселий пръсти и затова още преди да отвори уста, аз се досетих — колега.

— Как пътувахте? — попита той, когато колата излезе от портите на космодрума.

— Благодаря — отвърнах. — Добре. Нормално пътувах.

В думите ми се криеше учтива лъжа, защото бях летял дълго, с часове чаках връзка на неуютни, вмирисани на метал и нагрята пластмаса товарни летища, почти губех съзнание от пренатоварванията, които бяха безобидни за другите пътници от тази част на галактиката.

Посрещачът не отговори. Само леко се намръщи, сякаш страдаше от постоянен зъбобол и се вслушваше в болката, в поредното пробуждане, неизбежно и отдавна дотегнало му. Минаха още три минути, преди да заговори отново.

— Навярно ви е било трудно да пътувате с нашия кораб? Не сте свикнали с такива натоварвания.

— Да — съгласих се.

— Боли ли ви главата? — попита той.

— Не — отговорих, защото видях, че го настигна нов пристъп на болката.

— Глава боли ли ви? — попита той отново. И добави, сякаш се извиняваше: — За съжаление, ваши кораби тук идват рядко.

Едва сега, на няколко километра от космодрума, се намерихме в нова страна. Дотук беше планетната гара, а те са еднакви в цялата галактика. Безлични са, както са безлични всички гари, независимо дали от тях заминават влакове, излитат самолети или стартират космически дискове.

Колкото повече се отдалечавахме, толкова по-особен, неповторим ставаше целият свят наоколо, защото тук, извън големия

град, който лесно възприема модата на галактиката, всичко се развиваше по свои пътища и само детайл, дреболия можеха да напомнят за нещо, видяно по-рано. Но както винаги, точно дреболиите най-често спираха погледа.

Интересно беше. Дори забравих главоболието и гаденето, които ме преследваха още от кацането. Чувствувах се по-бодър и въздухът, вмъкнал се през отворения прозорец на колата, беше свеж, ухаеше на трева и домашен уют.

В покрайнините на града, сред ниските сгради с градини наоколо, спътникът ми намали скоростта.

— Надявам се, че ви е по-добре? — попита той.

— Благодаря, много по-добре. Тук ми харесва. Едно е да четеш, да гледаш картинки, а друго — да усетиш цвета, мириса и разстоянието.

— Разбира се — съгласи се моят спътник. — За сега ще отседнете у нас. По-удобно е, отколкото в хотел.

— Защо? — възпротивих се. — Не искам да ви притеснявам.

— Няма да ме притесните.

Колата сви в алеята, опасла стръмен хълм, и скоро ние приближихме до скрита в градината двуетажна къща.

— Почакайте ме тук — каза моят спътник. — Скоро ще се върна.

Докато го чаках, разглеждах цветята и дърветата. Чувствувах се неудобно, задето се намесих в чуждия живот, който не се нуждаеше от моето присъствие.

На втория етаж се отвори прозорец, слабичко момиче надникна от него, погледна ме бързо и внимателно и кимна в знак на съгласие не на мен, а на някого, който стоеше зад гърба му. И веднага се отдръпна от прозореца.

А на мен изведнъж ми стана леко и просто. Нещо в лицето на момичето, в движението на ръцете, разтворили прозореца, в погледа, докоснал ме мимолетно, измести, изтри неудобството на пътуването, разочарованието, предизвикано от сухото посрещане, криещата неизвестно какви последици необходимост да живея тук два или три месеца, преди да мога да тръгна обратно.

Бях сигурен, че момичето ще слезе при мен и не чаках дълго. То се появи неочаквано в оплетените клони и растенията се отместиха, за да му сторят път.

— Скучно ли ви е сам? — попита тя усмихната.

— Не — отговорих. — Няма за къде да бързам. Имате прекрасна градина.

Момичето беше леко облечено, движенията му — ъгловати и резки.

— Името ми е Лина — каза тя. — Ще ви посоча вашата стая. Татко е много зает. Баба е болна.

— Извинете — рекох. — Баща ви не каза нищо за това. Ще отида на хотел...

— Дума да не става — възрази Лина. Очите ѝ имаха странен цвят — цвета на старо сребро. — В хотела ще ви бъде по-зле. Там няма кой да ви наглежда. Никак не ще ни притесните. Татко ми заръча да се грижа за вас. А пък той остана при баба.

Сигурно би трябвало да настоя да се преместя в хотела. Но бях безсилен. Бях обзет от необоримата увереност, че много отдавна познавам Лина и тази къща-градина, че принадлежа на този дом, и всичко в мен се противеше на вероятността да го напусна и да остана сам в безличното равнодушие на хотела.

— Отлично — каза Лина. — Дайте ми ръка. Да отидем у дома.

Лина ми показа стаята, в която щях да живея, помогна ми да си подредя нещата, заведе ме в басейна с топла, кипнала от бодливи мехурчета вода. Басейнът беше засенчен от почти оплетените над него клони на дърветата.

После се качихме на плоския покрив на къщата, където се намираше шумната ѝ зоологическа градина — раирани говорещи щурци, птици с шест крила, сини рибки, дремещи в цветята, и най-обикновена за мен, но безкрайно ценена тук земна котка. Котката не ми обърна никакво внимание и Лина рече:

— Пък аз бях сигурна, че ще се зарадва. Дори е обидно.

Лина остана с мен чак до вечерта и аз не видях почти никого освен нея. Понякога тя се извиняваше и изтичваше нанякъде. Казвах ѝ: „Сигурно имате много работа. Не се занимавайте с мен“. Но щом останех сам, веднага се връщаше тягостното чувство за самота, физическо неудобство и тъга. Отивах при рафтовете с книги, измъквах някоя и тутакси я слагах на мястото ѝ, излизах в градината, прибирах се в къщи и през цялото време се вслушвах в стъпките ѝ. Лина притичваше, докосваше ме с крайчеца на пръстите си и питаше:

— Да не ви доскуча?

Аз отвърщах:

— Малко.

Веднъж се реших и даже ѝ разказах как нейното присъствие ме изцелява от неразположение и черни мисли. Лина се засмя и отговори, че за вечеря ще се върне брат ѝ и ще донесе лекарства, които ще ме излекуват от последиците на пътуването.

— До сутринта ще бъдете друг човек. Всичко ще изчезне.

— А вие?

— Аз?

— Няма ли да изчезнете? Като добрата фея?

— Не — каза Лина уверено. — Утре ще бъда тук.

На вечеря край дългата маса се събра цялото семейство с изключение на болната баба. Неочаквано за мен се оказа, че в къщата, която ми изглеждаше съвсем празна, живеят най-малко десет души. Домакинът, уморен и бледен, седеше до мен и се грижеше да взема всичките хапове, донесени от сина му, студент-медик. Лекарствата, като всички лекарства, бяха неприятни на вкус, но аз бях послушен и никому не казах, че за единствено и безотказно лекарство смятам Лина. Лина ми съчувствуваше и дори се мръщеше, ако по време на лечението ми попаднеше особено отвратителна таблетка.

Домакинът каза, че майка му е по-добре. Била заспала. Независимо от умората и бледността, беше приказлив, засмян и контрастираше с оня мрачен човек, който ме посрещна на космодрума. Тогаваше още бил обезпокоен за състоянието на майка си, сега пък...

— Тя се събуди — неочаквано каза домакинът.

Неволно се вслушах. Нито кашлица, нито въздишка — в къщата цареше пълна тишина.

— Да се кача при нея — предложи синът му. — Уморен си, татко.

— Как така? — възрази домакинът. — Утре имаш лекции.

— Ти да не би да си свободен?

— Ще отидем заедно — каза бащата. — Извинете.

Лина ме изпрати до стаята и рече:

— Надявам се, че ще заспите.

— Непременно — съгласих се. — Особено ако сред лекарствата е имало и приспивателно.

— Разбира се, че е имало — каза Лина. — Лека нощ.

И наистина заспах бързо.

На другия ден станах абсолютно здрав. Побързах да отида в градината, като се надявах да срещна Лина. Чакаше ме там, до басейна. Канех се да ѝ разкажа колко хубаво спях, колко се радвам на това уханно утро и на срещата с нея, но Лина не ми позволи дори да си отворя устата.

— Е, браво — каза тя, сякаш прочете мислите ми. — И баба е по-добре. Сега татко ще ви откара в института. А довечера ще ви чакам. Ще ми разкажете как сте работили, какво интересно сте видели.

— И сама ще се досетите.

— Защо?

— Вие можете да четете мислите.

— Не е вярно.

— Не греша. Та нали не изчакахте да ви кажа как се чувствавам? Вчера баща ви стана от масата, защото се събуди баба ви. А беше тихо. Не е могъл да чуе нищо.

— И все пак не е вярно — каза Лина. — Защо ще чета чужди мисли? И вашите в това число.

— Няма защо — съгласих се. Стана ми малко тъжно, че Лина не се интересува от моите толкова ласкави за нея мисля.

— Добро утро — каза бащата на Лина, когато слезе в градината. — Днес сте съвсем здрав. Радвам се.

— Все пак прав съм — казах тихо на Лина, преди да последвам баща ѝ.

— Защо е нужно да чета мислите ви? — повтори тя. — Всичко е изписано на лицето ви.

— Всичко?

— Даже прекалено много.

Минаха няколко дни. Денем работех, а вечер се разхождах из града, отивах в полето, в гората, на брега на голямо солено езеро, в което се въдеха щитоносни риби. Понякога бях сам, понякога с Лина. Свикнах с домакините, запознах се с още двама-трима инженери. Но въпреки най-обикновеното ми съществуване, нито за минута не ме оставяше усещането, че заобикалящите ме хора са наистина необикновени. Почти се уверих в телепатичните им способности.

Понякога се чувствавах неудобно с Лина, защото се улавях, че мисля нещо, което не исках да споделя с нея. Струваше ми се, че тя

чува беззвучните думи и ми се надсмива.

Веднъж вървах по една улица. Беше зелена и лъкатушна като почти всички улици в този град. Пред мен подскачаха момчета. Те гонеха топка, а аз ги следвах, гледах и се борех с желанието си да ги настигна и да ритна топката.

Не съм забелязал, че от земята стърчи корен. Спънах се, паднах, ударих коляното си в камъка и болката беше толкова неочаквана и рязка, че изохках. Момчетата се спряха, сякаш моят вик ги удари. Топката самотно се търкаляше по стръмното, те я забравиха и се обърнаха към мен. Опитах се да им се усмихна, махнах им с ръка — тичайте, сиреч, нататък, настигнете топката си, дреболия, никак не ме боли. А те стояха и гледаха.

Надигнах се, но не можах да стана. Явно, бях си разтегнал сухожилие. Децата дотичаха при мене. Единият, по-големият, попита:

— Много ли ви боли?

— Не, не особено.

— Ще изтърча за лекар — каза другият.

— Тичай — съгласи се големият. — Ще почакаме тук, докато се върнеш.

— Ама защо, деца — казах аз. — Разтегнал съм си сухожилие. На кого не се е случвало? Сега ще мине.

— Разбира се — отвърна големият.

И като че ли го послуша, болката отслабна, скри се. Момчетата ме гледаха сериозно, мълчаха. Само най-малкият изведнъж заплака и по-големият му каза:

— Бягай у дома.

Той изтича.

Дойде лекар. Оказа се, че живеел в съседната къща. Прегледа крака ми, сложи ми инжекция и момченцата веднага изчезнаха, само тупането на топката още известно време напомняше за тях.

Лекарят ми помогна да стигна до вкъщи. Отказвах, уверявах го, че ще мога сам.

— Вече не ме боли. Болеше ме само в първия момент. Момчетата биха могли да потвърдят.

— На гости ли сте тук?

— Да.

— Аха, ясно — каза лекарят.

Всички бяха в къщи, въпреки ранния час. Бабата беше по-зле. Дотолкова, че трябваше спешно да бъде откарана в болницата, за да я оперират.

Отидох при Лина. Беше бледа, със синьо под очите, бърчеше чело.

— Ще мине, ще се оправи — казах аз.

Тя не ме чу веднага. Погледна ме, сякаш не ме позна.

— Всичко ще мине — повторих.

— Благодаря. Паднахте ли?

— Нищо страшно. Вече не ме боли.

— А баба я боли много.

— Защо не й направят инжекция? На мен веднага ми мина.

— Не бива. Вече нищо не действа.

— Бих искал да помогна някак.

— Тогава си идете. — Явно не искаше да ме обиди. Каза го с равен, безцветен глас, сякаш ме помоли да донеса вода — Идете подалече. Пречите.

Отидох в градината. Бях излишен. Наистина се мъчех да не се обиждам. Качих се горе, в зоологическата градина. Котката ме позна, приближи до мрежата и се потърка в нея, извила опашка. Домашните котки не бива да живеят в клетки, но тук тя беше екзотично, рядко животно. Аз също бях рядко животно, което не разбираше какво става и не можеше да разчита на разбиране. А пък на мен ми се стори, че сме се сблизихи с тези хора. Моята непълноценност се прояви в неподходящ момент, но в какво се състоеше тя? Разбихах, че трябва да отида в болницата — там ще науча нещо важно. Никой не ме викаше и дори по-вероятно, присъствието ми ще бъде нежелателно. Но не можех да не отида.

Никой не ме спря на входа на болницата. Само девойката до сивия пулт ме попита не би ли могла да ми помогне. Казах името на бабата и тя ме придружи до асансьора.

Вървах по дългия коридор, един някак странен, съвсем не болничен коридор. Покрай стените плътно едно до друго бяха наредени кресла. В тях седяха хора. Те бяха здрави, съвсем здрави. Седяха, мълчаха и ги болеше.

До матовата врата на операционната видях моите приятели. Лина, баща ѝ, братята ѝ. Пак тук, в съседните кресла, седяха нашите

обща познати — колеги, съседи. Лина ме погледна. Очите ѝ се плъзнаха по лицето ми. В тях имаше болка.

Седнах на свободното кресло. Беше ми неудобно да разглеждам хората, защото не им бе до мене. Вече знаех това, което преди час ми се струваше тайна.

Не след дълго сякаш невидим вълшебник прокара длан над тях, те се оживиха, лицата им се проясниха, раздвижиха се. Някой каза: „Сложиха ѝ упойка.“ Разбраха се кой ще остане да дежури тук, кой ще се върне след операцията, когато упойката престане да действа.

Лина дойде при мен. Станах.

— Извинете — каза тя. — Много съм виновна, но нали разбирате...

— Разбирам и не се сърдя. Само ми е мъчно, че съм чужд.

— Не бива. Вината не е ваша.

— Знаете ли, когато днес паднах, дотичаха деца. И останаха с мен, докато не дойде лекарят.

— Че как иначе?

Приблѝжи се баща ѝ.

— Благодаря ви, че дойдохте — каза той. — Вземете Лина с вас, ако обичате. Ще се справим без нея. Професорът ме увери, че операцията ще бъде успешна.

— Ще остана, татко — настоя Лина.

— Както искаш.

— Разберете — каза Лина, когато баща ѝ се отдалечи. — Би било много трудно да ви обясним всичко от самото начало. За нас това е така естествено, както да ядем, пием, спим. Така учим децата си още от пелени.

— Винаги ли е било така?

— Не. Научили сме го преди няколко поколения. Но потенциално то винаги е съществувало. Може да го има скрито и у вас. Дори е трудно да се помисли, че другите светове са лишени от това. Та нали у всяко разумно същество живее желанието да притежава такава способност? Не е ли тъй?

— Да — казах аз. — Ако на човека до теб му е зле. Особено ако е близък човек. Искат ти се да споделиш болката.

— И не само болката — възрази Лина. — Радостта също. Помниш ли първия ден? Когато пристигна. Чувствуваше се много зле.

Татко не можеше да ти помогне — основната тежест на бабината болка пада върху него — той й е син. Дори когато те посрещаше на космодрума, трябваше да помага на баба. А колкото по-далече си от човека, на когото помагаш, толкова по-трудно е. Пък на теб татко ти се стори неучтив. Нали?

— Не съвсем, но...

— Но му се наложи да поеме и от твоето страдание. Ти си гост. Болеше те глава.

— Ужасно ме болеше.

— Просто се чудя как татко стигна до вкъщи. Той веднага ме смени край бабината постеля. Видях те през прозореца, хареса ми. Останах с теб целия ден и през цялото време главата ми се пръскаше.

— Прости ми — казах аз. — Не знаех.

Помислих, си, че точно сега, в болницата, незабелязано преминахме на „ти“. Може би трябваше да го направим по-рано.

— Прости ми — повторих аз.

— Но така е даже по-добре. Представям си как би се разстроил, ако беше разбрал?

— Щях да си отида.

— Знам. Добре че не си отиде. А сега си върви. Ще се върна сутринта. Ще почукам на вратата ти и ще си довършим разговора.

Отново изминах дългия коридор на болницата, тук седяха роднините и приятелите на хората, които бяха зле. Дошли са, за да споделят болката на близките си. Нямаше никаква телепатия. Просто хората знаеха, че са си нужни един на друг.

Дотътрих се до дома пеш. Леко ме наболяваше кракът, но се стараех да не мисля за болката. Понякога тя се усилваше и се мъчеше да ме завладее. И минавачът, който се оказваше най-близко до мен, ме поглеждаше и веднага ми олекваше. Но аз ускорявах крачка, за да не затруднявам хората. Среცнах млади жени. Всичките носеха големи букети цветя, смееха се и бърбреха за нещо весело. Видяха киселата ми физиономия и ме дариха с радостта си. Чуждата радост ме облъхна с уханните си свежи пръски. Един старец, който седеше на пейката, опрян на бастуна си, ми подари спокойствие. Случвало ми се беше и преди, но тогава не забелязвах връзката между своите чувства и другите хора.

Техният живот е по-труден, но и по-лек от нашия. Те могат и да раздават, и да приемат дарове, по-точно — задължени са. Нито един от тях не може да се отдели от хората, защото, ако ние виждаме човешките сълзи, те ги чувствуват. А нали зрението е къде по-несъвършено.

Та в този ден станах завистник. Завиждам им и даже понякога изпитвам към тях нещо като неприязън. Винаги ще бъда чужд сред тях като просяк сред щедри богаташи. Мога да приемам дарове, но съм неспособен да дарявам.

Когато дойде времето, аз си тръгнах. На космодрума ме изпращаше само Лина. С другите се сбогувах в града. Така се бяхме разбрали.

— Бих искала да дойда с теб на Земята — каза Лина.

— Не — отговорих аз. — Нали знаеш. На Земята ще ти бъде прекалено трудно. Не би могла да делиш само моята радост и моята болка.

— Не ще мога — съгласи се Лина. — Прав си. И това е много тъжно.

— А аз не бих могъл да живея с теб и да разбирам колко си самотна, без да мога да ти се притека на помощ.

— Но защо все пак не останеш с нас? Тук? С мене? — Гласът ѝ беше неуверен.

— Припомни си — рекох, — оня ден, когато оперираха баба ти и аз дойдох при вас, но бях сляп между зрящи. Не бих могъл да остана.

Всичко това беше говорено и вчера, и завчера. Само повтаряхме вече казаното, знаехме как ще завърши, но не можехме да не го повторим, защото оставаше абсурдната надежда, че може да се намери някакъв компромис, да се измисли нещо и тогава няма да има нужда да се разделяме.

А когато вече стоях до трапа, Лина дойде толкова близко, че виждах черните точки в сребърните ѝ очи, и каза:

— Запомни какво ми е сега.

И към моята мъка се прибави нейната, притъмня ми и аз се хванах за ръката ѝ, за да не падна. Но никой от пътниците, които минаваха край нас, не ми помогна, не сподели с мен мъката ми, защото в живота има моменти, когато трябва да се въздържиш и да не се притечеш на помощ.

После дойде пътуването, натоварванията и друсането. Прехвърляния в неуютни, вмирисани на метал и нагрята пластмаса товарни летища, безлични хотели и блудкави закуски край лъскавите еднакви стойки на бюфетите. Ала аз бях съвършено здрав и се чувствах отлично. Знаех защо — там, далече, Лина седи в стаята си на втория етаж и притиска главата си с ръце — толкова я боли и ѝ е лошо. И ѝ се сърдех, заклинах я — забрави ме, глупавичка, мила, не ми отнемай тази болка...

Много ми се иска да се върна там, но никога не бих могъл да го сторя.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.